

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΑΛΥΚΕΣ ΠΟΤΑΜΟΥ

Τηλ.: 26613.61506

Email :press2@pin.gov.gr

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο

Ψυχικής Υγιεινής, Νευροεπιστημών &

Ιατρικής Ακρίβειας «Κώστας Στεφανής»

Κέρκυρα, 28-06-2018

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

επιστημονική έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό των Ιονίων νησιών για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές

Νεότερα στοιχεία επιστημονική έρευνα που διεξήχθη στο μαθητικό πληθυσμό των ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, το διαδίκτυο και τον τζόγο

Σχετικά βελτιωμένα είναι –συνολικά– η εικόνα της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στους μαθητές 14-17 ετών της περιφέρειας το 2017, συγκριτικά με το 2011.

Εντούτοις, στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων το 2017:

Ένας στους 8 (12%, κυρίως αγόρια) καπνίζει καθημερινά.

Ένας στους 9 (11%, κυρίως αγόρια) κατανάλωσε αλκοόλ ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα.

Ένας στους 12 (9%, κυρίως αγόρια) έχει κάνει χρήση παράνομης ουσίας ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή.

Μεταξύ 2011 και 2017 αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των μαθητών στο Ιόνιο που θεωρούν τη δοκιμή κάνναβης 'ακίνδυνη', καταδεικνύοντας τάση προς ενδεχόμενη απενοχοποίηση της χρήσης της.

Η προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στα ηλεκτρονικά (διαδικτυακά) παιχνίδια φαίνεται ότι καθορίζει το ποιόν του ελεύθερου χρόνου μεγάλης μερίδας εφήβων, αποτελώντας πρόκληση εξίσου για γονείς και επαγγελματίες πρόληψης στην περιφέρεια:

Ένας στους 3 (37%, κυρίως κορίτσια) έχει 'προσκόλληση' στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Σχεδόν ένας στους 5 (18%, κυρίως αγόρια) έχει 'προσκόλληση' στα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Ένας στους 5 (19%) μαθητές 14-17 ετών στα Ιόνια έχει 'παίξει' τον τελευταίο χρόνο χρήματα σε πρακτορείο—εύρημα που θέτει ερωτήματα σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου που αποκλείει εφήβους από τα σημεία στοιχηματισμού.

Επικοινωνία:

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων | Αλυκές Ποταμού, ΤΚ 49100, Κέρκυρα, Τ: 26610 39606, 26610 31696 | Ε: pin2@pin.gov.gr | www.pin.gov.gr

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής | Σωρανού του Εφεσίου 2, 15601, Αθήνα, Τ: 2106170804 | Ε: espad@epipsi.gr | www.epipsi.gr

Αν και η χρήση παράνομων ουσιών από τους μαθητές 14-17 ετών στην περιοχή του Ιονίου παραμένει σταθερή μεταξύ 2011 και 2017, το κάπνισμα, η κατανάλωση οινοπνευματωδών και η χρήση «νόμιμων» ουσιών –όπως τα εισπνεόμενα και τα ψυχοδραστικά φάρμακα–, φαίνεται να μειώνονται. Ωστόσο, υπάρχει ανησυχία για τη σημαντική αύξηση κατά την ίδια περίοδο του ποσοστού των μαθητών που θεωρούν τη δοκιμή της κάνναβης ‘ακίνδυνη’ αλλά και για τα υψηλά ποσοστά προσκόλλησης των εφήβων της περιοχής σε δραστηριότητες όπως η κοινωνική δικτύωση (κορίτσια) και στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (αγόρια).

Τα παραπάνω αποτελούν τα κύρια ευρήματα που περιλαμβάνονται στην Έκθεση για την έρευνα με τίτλο «Επιστημονική έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό των Ιονίων Νήσων για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές», που δημοσιοποιήθηκε από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής, Νευροεπιστημών, & Ιατρικής Ακρίβειας ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ (ΕΠΙΨΥ) σε εκδήλωση που συνδιοργάνωσε η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και το Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας ΔΗΜΟΠ «ΝΙΚΟΣ ΜΩΡΟΣ» και πραγματοποιήθηκε χθες, Τετάρτη 27 Ιουνίου 2018, στην Κέρκυρα με τη συμμετοχή και των Κέντρων Πρόληψης Ζακύνθου, Κεφαλληνίας-Ιθάκης και Λευκάδας και εκπροσώπους φορέων από τη σχολική και ευρύτερη τοπική κοινότητα, στην αίθουσα της Ιατροχειρουργικής Εταιρείας Κέρκυρας.

Η έρευνα –η οποία χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων– διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2016/17 με την επιστημονική εποπτεία του ΕΠΙΨΥ και τη συνεργασία των Κέντρων Πρόληψης των εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας του ΟΚΑΝΑ/Τοπικής αυτοδιοίκησης των νομών Ζακύνθου, Κέρκυρας, Κεφαλονιάς-Ιθάκης και Λευκάδας. Συνδέεται επιστημονικά με την αντίστοιχη Πανελλήνια έρευνα του ΕΠΙΨΥ, η οποία υλοποιείται στην Ελλάδα ανά τετραετία ήδη από το 1984 (αρχικά από την Α΄ Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών).

Με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, στην έρευνα συμμετείχαν 3.272 μαθητές/-ριες ηλικίας 14-17 ετών (Γ΄ Γυμνασίου-Γ΄ Λυκείου) από 79 Γυμνάσια και Λύκεια των τεσσάρων νομών, τα οποία επιλέχθηκαν τυχαία. Μετά από τη σύμφωνη γνώμη των διοικήσεων των σχολικών μονάδων, ανώνυμα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν ομαδικά μέσα στη σχολική αίθουσα από εκπαιδευμένα στελέχη και συνεργάτες των 4 Κέντρων Πρόληψης των εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας του ΟΚΑΝΑ/Τοπικής αυτοδιοίκησης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν για τα σχολεία και τους μαθητές προαιρετική, ενώ πριν από τη χορήγηση των ερωτηματολογίων ζητήθηκε γονική συναίνεση. Τα ευρήματα της έρευνας, τα οποία συγκρίνονται επιπλέον με τα ευρήματα της αντίστοιχης έρευνας που είχε διενεργηθεί στην περιφέρεια και το 2011, προσφέρουν πολύτιμο υλικό για την αποτύπωση των αναγκών, το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των παρεμβάσεων για τον περιορισμό του φαινομένου της χρήσης και της εξάρτησης στους εφήβους.

Η Έκθεση της έρευνας – διαθέσιμη τις επόμενες ημέρες ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας (www.pin.gov.gr) και των Κέντρων Πρόληψης σε Ζάκυνθο, Κέρκυρα, Κεφαλονιά-Ιθάκη και Λευκάδα– περιλαμβάνει στοιχεία για τη χρήση και τις αντιλήψεις των μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου και όλων των τάξεων του Λυκείου σχετικά με ουσίες όπως ο **καπνός**, τα **οινοπνευματώδη ποτά**, οι **παράνομες ουσίες**, οι **εισπνεόμενες ουσίες**, τα **ψυχοδραστικά φάρμακα** και οι **«νέες» ψυχοδραστικές ουσίες**. Η Έκθεση εστιάζει, επιπλέον, στην υπερβολική ενασχόληση των εφήβων με το **διαδίκτυο**, τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** και τα **ηλεκτρονικά παιχνίδια**, καθώς και με τον **τζόγο/στοιχηματισμό**. Οι τελευταίες αυτές συμπεριφορές αυτές μελετήθηκαν για πρώτη φορά στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων στο πλαίσιο της παρούσης έρευνας.

Μειώσεις στο κάπνισμα, αλλά ανησυχία για το υψηλό ποσοστό των εφήβων που έχουν δοκιμάσει ηλεκτρονικό τσιγάρο.

Σημαντική μειονότητα εφήβων στην περιφέρεια διατηρούν επαφή με το τσιγάρο. Συγκεκριμένα, όπως έδειξε η έρευνα:

- Δύο στους 5 (40%) μαθητές 14-17 ετών (Γ' Γυμνασίου – Γ' Λυκείου) έχουν καπνίσει ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή.
- Ένας στους 5 (20%) κάπνισε τον τελευταίο μήνα.
- Ένας στους 8 (12%) καπνίζει καθημερινά.
- Σε ποσοστό 4% καπνίζουν περίπου μισό πακέτο (≥ 11 τσιγάρα) καθημερινά — καπνίζουν «βαριά».
- Ένας στους 4 (24%) έχει κάνει χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου.

Εντούτοις, θετικές εξελίξεις παρατηρούνται διαχρονικά σε όλους σχεδόν τους δείκτες που αφορούν το κάπνισμα στον πληθυσμό αυτόν. Συγκεκριμένα, μειώθηκε το πρόσφατο, το καθημερινό και το «βαρύ» κάπνισμα καθώς και το ποσοστό των μαθητών που αναφέρουν πρώτη δοκιμή σε ηλικία ≤ 13 ετών. Όπως σχολιάζουν οι επιστημονικά υπεύθυνοι των Κέντρων Πρόληψης της περιφέρειας: *«Οι εξελίξεις αυτές συνάδουν με τις πολιτικές πρόληψης και περιορισμού του καπνίσματος που έχουν υιοθετηθεί σε όλα τα επίπεδα κατά τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας και προωθούνται από το έργο των στελεχών πρόληψης στο τοπικό επίπεδο.»* Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να επαναπαυθεί στη μείωση του καπνίσματος τσιγάρων καθώς —όπως η έρευνα δείχνει— αύξηση παρατηρείται διαχρονικά στο ποσοστό των εφήβων που θεωρούν το περιστασιακό κάπνισμα ακίνδυνο, ενώ επιπλέον, ένα σημαντικό ποσοστό μαθητών έχουν κάνει χρήση(και ενδεχομένως συνεχίζουν να χρησιμοποιούν) ηλεκτρονικό τσιγάρο.

Βελτιωμένη εικόνα στη χρήση οινοπνευματωδών, αλλά ανησυχία για τα υψηλά ποσοστά των εφήβων που έχουν πρόσβαση στο αλκοόλ σε μπαρ, κλαμπ, κτλ. και των εφήβων που οδηγούν υπό την επήρεια.

Σημαντική μειονότητα εφήβων στο Ιόνιο φαίνεται να έχουν πρόσβαση στο αλκοόλ. Συγκεκριμένα, όπως έδειξε η έρευνα:

- Ένας στους 9 (11%) ήπια ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα.
- Ένας στους 8 (13%) ήπια ≥ 5 ποτά ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα.
- Ένας στους 11 (9%) μέθυσσε τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο.
- Ένας στους 2 (56%) ήπια σε μπαρ, κλαμπ, κλπ., τον τελευταίο μήνα · 4% το έπραξαν ≥ 10 φορές.
- Ένας στους 11 (9%) θεωρεί «ακίνδυνη» την κατανάλωση ≥ 5 ποτών στη σειρά σχεδόν κάθε Σ/Κ.
- Ένας στους 5 (22%) οδήγησε τον τελευταίο χρόνο όχημα (π.χ., σκούτερ) υπό την επήρεια αλκοόλ.

Η κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών από τους εφήβους βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα στην περιφέρεια · ωστόσο διαχρονικά παρατηρούνται θετικές εξελίξεις καθώς σε σύγκριση με το 2011, το 2017 βελτίωση παρατηρήθηκε σε τρεις από τους 7 δείκτες αλκοόλ που παρουσιάζονται στην Έκθεση. Συγκεκριμένα, μειώθηκαν τα ποσοστά: των μαθητών που ήπιαν αλκοόλ ≥ 1 και ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα και των μαθητών που θεωρούν 'ακίνδυνο' το να πίνουν ≥ 5 ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σ/Κ, ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις δείκτες (της υπερβολικής κατανάλωσης και της μέθης) παρουσιάζουν σταθερότητα. Ωστόσο, οι προκλήσεις σε σχέση με το αλκοόλ παραμένουν σημαντικές, ιδιαίτερα για τις τουριστικές περιοχές όπως είναι το Ιόνιο, καθώς μια σημαντική μερίδα εφήβων φαίνεται να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση στο αλκοόλ σε μπαρ, κλαμπ κλπ., ενώ επιπλέον περίπου ένας στους 5 εφήβους έχει εκτεθεί τον τελευταίο χρόνο σε κίνδυνο λόγω του ότι οδήγησε όχημα (π.χ., σκούτερ) υπό την επήρεια αλκοόλ.

Η χρήση παράνομων ουσιών παραμένει σταθερή, αλλά παραμένει υποτιμημένη η χρήση των εισπνεόμενων ουσιών ενώ αυξάνεται και το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν τη δοκιμή κάνναβης ‘ακίνδυνη’

Σημαντική μερίδα μαθητών 14-17 ετών αναφέρουν παράνομων χρήση ουσιών. Συγκεκριμένα:

- Ένας στους 8 (13%) έχει κάνει χρήση κάποιας παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή.
- Ένας στους 12 (9%) έχει επαναλάβει τη χρήση κάποιας ουσίας ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή.
- Η κάνναβη παραμένει η πιο διαδεδομένη ουσία · τα ποσοστά των άλλων ουσιών είναι κάτω του 3%.
- Ένας στους 10 (10%) έχει κάνει χρήση εισπνεόμενης ουσίας (π.χ., κόλας, βενζίνης).
- Ένας στους 4 (27%) θεωρεί ‘εύκολη’ την πρόσβαση στη κάνναβη.
- Ένας στους 5 (20%) έχει εκτεθεί (χωρίς να υποκύψει) στη χρήση/αγορά κάνναβης.
- Δύο στους 5 (39%) θεωρούν τη δοκιμή κάνναβης «ακίνδυνη».

Η χρήση ουσιών βρίσκεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα στην περιφέρεια · ωστόσο διαχρονικά παρατηρούνται θετικές εξελίξεις καθώς σε σύγκριση με το 2011, το 2017 σταθερότητα παρατηρήθηκε σε 6 σημαντικούς επιδημιολογικούς δείκτες από τους 10 δείκτες που παρουσιάζει η Έκθεση, βελτίωση παρατηρήθηκε σε τρεις, ενώ επιδεινώθηκε ένας δείκτης. Συγκεκριμένα, σταθεροί παρέμειναν οι δείκτες της χρήσης οποιασδήποτε παράνομης ουσίας (≥ 1 και ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή), της χρήσης ουσιών όπως έκσταση, κοκαΐνη, αμφεταμινών κτλ., της πρόσφατης χρήσης κάνναβης, της χρήσης κάνναβης σε πολύ μικρή ηλικία και της ‘πολυχρήσης’. Ως θετικό εκτιμάται το ότι –συνολικά– μειώθηκαν τα ποσοστά της χρήσης ‘νόμιμων’ ουσιών, της αντίληψης περί ‘εύκολης’ πρόσβασης στην κάνναβη και της έκθεσης στην χρήση/αγορά κάνναβης. Στον αντίποδα, ωστόσο μεταξύ 2011 και 2017 αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν τη δοκιμή κάνναβης «ακίνδυνη», καταδεικνύοντας μίαν τάση προς την απενοχοποίηση της χρήσης της ουσίας από τους εφήβους στην περιοχή. Όπως επισημαίνει η κυρία Α. Κοκκέβη, Ομοτ. Καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και επιστημονική υπεύθυνη της έρευνας στο ΕΠΙΨΥ *«Η αλματώδης διόγκωση της συζήτησης σχετικά με την αποποινικοποίηση της χρήσης κάνναβης και τη νομιμοποίηση της ιατρικής της χρήσης –παράλληλα με την επιχειρηματολογία υπέρ των οφελών που η καλλιέργειά της ενδέχεται να έχει για μια οικονομία–, ενδεχομένως δημιουργούν την λανθασμένη αίσθηση στους εφήβους ότι η χρήση κάνναβης είναι χωρίς κινδύνους για την ψυχική και σωματική τους υγεία. Και αυτό θα πρέπει άμεσα και αποφασιστικά να ανακοπεί εάν δεν θέλουμε να δούμε τα ποσοστά της χρήσης να αυξάνονται στο άμεσο μέλλον».*

Η αναδυόμενη πρόκληση της ‘προσκόλλησης’ των εφήβων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στα ηλεκτρονικά παιχνίδια—ανάγκη για τη σύμπραξη γονέων, εκπαιδευτικών και στελεχών πρόληψης

Η χρήση του διαδικτύου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωή του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των εφήβων. Η διείσδυση των εφαρμογών του στην καθημερινότητα των εφηβων-μαθητών στην περιφέρεια αντανακλάται στα ευρήματα της έρευνας:

- Δύο στους 3 (69%) χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο και τις προηγούμενες 7 ημέρες (καθημερινή χρήση).
- Ένας στους 4 (26%) έκανε έντονη χρήση του, για ≥ 4 ώρες την ημέρα, από Δευτέρα έως Πέμπτη.
- Ένας στους 6 (17%) φαίνεται ότι κάνει ‘παθολογική’ –βάσει ειδικών κλιμάκων– χρήση του διαδικτύου.
- Ένας στους 3 (37%) αναφέρει συμπτώματα ‘προσκόλλησης’ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Σχεδόν ένας στους 5 (18%) εμφανίζει πιθανή ‘προσκόλληση’ στα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Όπως επίσης δείχνει η έρευνα η χρήση του διαδικτύου και η συνεπαγόμενη βλάβη του βρίσκονται σε σχετικά υψηλά επίπεδα στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων καθώς τα ποσοστά φαίνεται να είναι υψηλότερα όσον αφορά την έντονη χρήση του διαδικτύου τις «καθημερινές» (τα κορίτσια), την παθολογική του χρήση (τα αγόρια) και την ‘προσκόλληση’ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (τα αγόρια). Όπως επεσήμαναν οι

επιστημονικά υπεύθυνοι των Κέντρων Πρόληψης της περιφέρειας: «Η υπερβολική χρήση του διαδικτύου φαίνεται να αποτελεί γενικευμένο φαινόμενο στον πληθυσμό και ως εκ τούτου οι παρεμβάσεις πρόληψης θα πρέπει να περιλαμβάνουν δουλειά –ταυτόχρονα– με νεαρούς γονείς, εκπαιδευτικούς και εφήβους.»

Σημαντική μερίδα εφήβων έχει πρόσβαση σε σημεία στοιχηματισμού – κάλεσμα για συστηματική επιτήρηση και εφαρμογή του νόμου

Ο τζόγος αποτελεί αναδυόμενο πρόβλημα σε επίπεδο πληθυσμού και –ως τέτοιο – δεν αφήνει ανεπηρέαστους τους εφήβους στην περιοχή των Ιονίων νήσων. Έτσι, όπως έδειξε η έρευνα του ΕΠΙΨΥ:

- Ένας στους 9 (11%) μαθητές 14-17 ετών έπαιξε/στοιχημάτισε χρήματα ≥ 2 φορές το μήνα κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου.
- Ένας στους 5 (19%) έπαιξε/στοιχημάτισε ≥ 1 φορά κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου σε Πρακτορείο.
- Το 6% αναφέρουν προβληματική –βάσει ειδικής κλίμακας– ενασχόληση με τον τζόγο.

Ο Αντιπεριφερειάρχης στον Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής, κύριος Αλέξανδρος Μιχαλάς, εκφράζει τις ανησυχίες του αναφορικά με τη διαφαινόμενη επιθετική είσοδο του τζόγου στις συνήθειες των εφήβων:

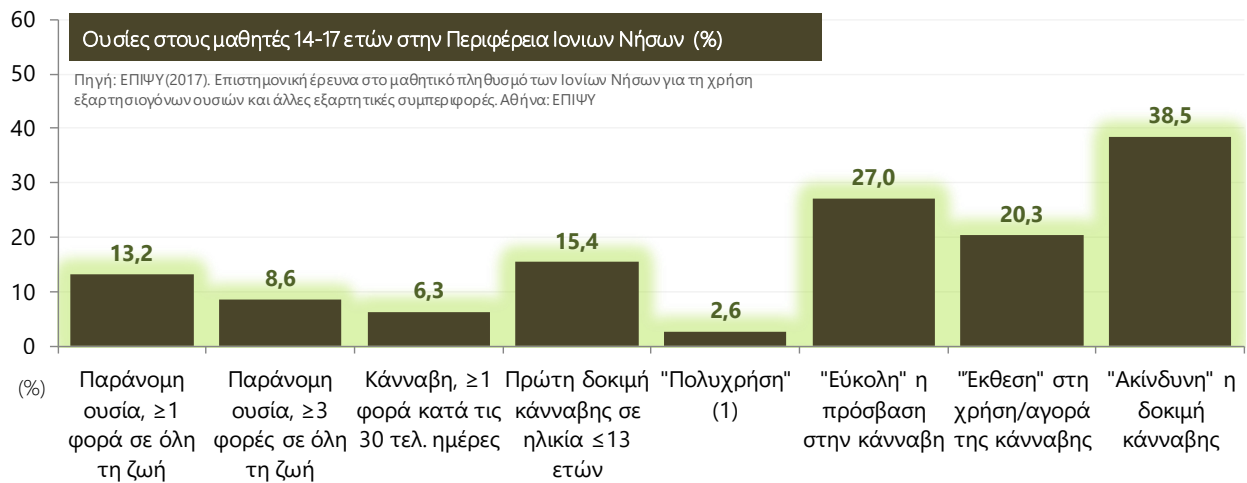
«Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε μέτρα πρόληψης της εισόδου των εφήβων στον τζόγο και ιδιαίτερα στην αποτελεσματική εφαρμογή των νόμων που αποσκοπούν στον περιορισμό της πρόσβασης του ευαίσθητου αυτού πληθυσμού στα σημεία στοιχηματισμού».

Ο Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων κ. Θεόδωρος Γαλιατσάτος τόνισε τη **σημασία της συνεργασίας όλων των τοπικών φορέων για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων και εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ολοκλήρωση της έρευνας που αποτελεί το εργαλείο δουλειάς για την ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.**

Αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για το μαθητικό πληθυσμό της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων είναι η μοναδική που διεξήχθη σε επίπεδο Περιφέρειας στην Ελλάδα τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

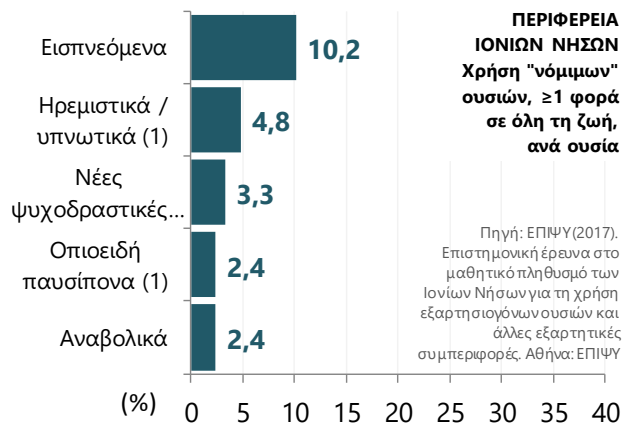
Γραφήματα Δελτίου Τύπου

Σημείωση. (1) Κάναβη ≥ 1 φορά τον τελ. χρόνο και αλκοόλ ≥ 10 φορές τον τελ. μήνα και καθημερινό κάπνισμα.

Σημείωση. (1) Χωρίς τη σύσταση γιατρού.

Σημείωση. (1) Βάσει ειδικής κλίμακας εκτίμησης.

